

Мініх

Степан Руданський

Ходить сокіл коло моря,
Крила розпускає;
Ходить Мініх коло двору
Та й думу гадає.
Він гадає, промовляє
В лихую годину:
"Ой Біроне ти, Біроне,
Розпревражий сину;
Ой Біроне ти, Біроне,
Розпревражий сину,
Добув же ти за любові
Цілу Курівщину.
Добув же ти за любові
Цілу курівщину,
Та за славу й я добуду
Цілу Україну!"

І приходить до цариці
Та й став говорити:
"Позволь, — каже, — ясна Ганно,
Турків перебити!
Позволь, — каже, — ясна Ганно,
Турків перебити,
Позволь мені в Туреччині
Слави заслужити!"

А цариця, як на тее,
Горобців стріляє,
А Бірона нема вдома —
Коней виїжджає.
Вона й каже: "Та йди, — каже, —
Хоч і чорта бити,
Лиш дай мені хоч їдного
Горобця забити!"

Тоді Мініх Леонтого
Живо закликає,

Дає йому двадцять тисяч,
На Крим посилає.
Десять тисяч Леонтову
Він дає московських,
Вісім тисяч українських,
А дві запорозьких.
Та й і каже всіх ногайців
В степу перебити,
Та й і каже усі села
В Криму попалити.
А Леонтій, як на тее,
Восени зібрався,
На ногайців лиш поглянув
І в Крим не дібрався.
Переморив десять тисяч
Москви і чубатих
Та й вернувся на Вкраїну
Зиму зимувати.

На другий рік під царицю
Мініх підступає
Та п'ятдесят і п'ять тисяч
Війська викликає.
І викликав сорок тисяч
Ще й вісім московських,
А чотири українських,
А три запорозьких.
І викликав усе військо
І всіх отаманів
І пішов собі у степи,
Б'ючи в барабани.
Недалеко Перекопу
Мініх спочиває,
Він до себе Леонтого
Тихо закликає.
Дає йому десять тисяч
Жовнірів московських
Ще й до того три тисячі
Хлопців запорозьких.
І шле його буджаківських
Татар розбивати,

І шле його полонених
Руських відбивати.
І Леонтій десять тисяч
Взяв собі московських,
Ще й до того три тисячі
Хлопців запорозьких.
Та й і пішов буджаківських
Татар розбивати,
Та й і пішов полонених
Руських відбивати.
І москалі буджаківських
Татар перебили,
А козаки полонених
До двохсот відбили.

А тим часом прибув Мініх
Аж до Перекопа,
Перескочив рів глибокий
У чотири хлопа,
І пігнався серед Криму,
І став кримців бити,
Срібло, золото забирати
І села палити.
І попалив вражі села,
Назад повертає,
Аж до нього пан Галецький
Стиха промовляє:
"Пусти мене, отамане,
на час погуляти,
пусти мене з козаками
кримців пошукати".
І пускає його Мініх
В лихую годину,
І приходить пан Галецький
На Чорну Долину,
І видить він, що тьма-тьмуща
В долині татарів,
І не втерпів пан Галецький,
На сонних ударив.
І спужалися татари,
Стали утікати,

Тоді стали їх козаки
Кіньми доганяти.
Тоді стали їх козаки
Кіньми доганяти
Та кривлею татарською
Шаблі обмивати.
І вернулися козаки,
Сіли, спочивають,
А тим часом і татари
Очі продирають.
А тим часом і татари
Очі продирають
І козаків малу жменю
Кругом обступають.
Обступають, обступають,
Далі приступились.
І спішився пан Галецький,
Козаки спішились,
І добули десь у собі
Смертельної сили,
І в татарів свої шаблі
Раптом затопили.
І почалась різанина
В неділеньку зрання,
І різались по долині
З рання до смеркання.
І, як сіно під косою,
Татари валились,
І з татарів на ополі
Вали поробились.
Аж під вечір і татари
Із коней злізають,
На потомлених козаків
Ще раз нападають.
Тоді живо пан Галецький
Сина закликає,
Ще живіше обіймає,
К серцю пригортає:
"Тікай, — каже, — милий Петре,
Тікай, милий сину,
А я, сину, — обіймає, —

А я тут загину..."
І кинувся між татарів,
Та вже не вертався,
Тільки слави з козаками
Вічної набрався.
І дочувся за них Мініх,
Казав поховати,
А сам пішов на Вкраїну
Зиму зимувати.

На третій рік під Очаків
Мініх підступає,
Він сімдесят тисяч війська
За собою має.
Він шістдесят тисяч має
Жовнірів московських,
Вісім тисяч українських,
А дві запорозьких.
Він сімдесят тисяч має,
Стоїть, розважає.
Далі військо своє сильне
На три розділяє.
І на степи посилає
Жовнірів московських,
На байдаки посилає
Хлопців запорозьких;
А козакам українським
Каже скрізь літати
Та в Очаків на підмогу
Турків не пускати.
І жовніри московські
Турків побивали,
А козаки українські
Турків не пускали.
А козаки українські
Турків не пускали,
А козаки запорозькі
Турків обдирали.
І набрали срібла-злота,
Набралися слави
І знов собі зимувати

Пішли до Полтави.
На четвертий рік татари
Самі починають,
Сорок тисяч на українську
Межу налітають.
Сорок тисяч на українську
Межу налітають,
Палять села на границі
Й назад повертають.
Тоді Ласій десять тисяч
Козаків збирає,
Ще й до того тридцять тисяч
Москви забирає;
Пробігає по сухому
Азовськеє море
І вганяється до Криму
На ворожеє горе.
І ввігнався всередину...
Козаки дрімають,
Аж тут раптом двадцять тисяч
На них нападуть.
І збудилися козаки,
Шаблями махнули
І татарів, як полову,
Назад відгорнули.
Знов прискочили татари,
Знову стали битись,
Знову стали, як солома,
Навкруги валитись.
Далі бачать, що не жарти,
Кинули козаків
І порохом полетіли
До гір та байраків.
А тим часом на Україну
Мініх прибуває
Та й і собі десять тисяч
Козаків збирає.
Та й і собі десять тисяч
Козаків збирає,
Ще й до того сорок тисяч
Москви забирає

Та й за Дніпер уже хоче
Військо перегнати,
Та й у турка хоч Бендери,
Хоч Хотин узяти.
Але тільки що Кодиму
Мініх перескочив,
Як на його українців
Турок і наскочив.
А не встигли українці
Від турка відбитись,
Як татари розпочали
Із Мініхом битись.
Він татарів розбиває,
К Дністру підступає,
Аж там його білгородський
Паша виглядає.
І почались малі бійки.
Але годі, браття!
Коли джума показалаь,
Треба утікати.
І покинув Мініх турків,
І пашу покинув,
А сам зиму зимувати
Пішов на Вкраїну.

На п'ятий рік показався
Паша з Білгороду
Та й у наших українців
Випитував броду.
Але наші українці
Зараз показали:
Кілька тисяч положили,
Решту розігнали.
Незабаром і сам Мініх
Потряс головою,
Він шістдесят тисяч війська
Повів за собою.
Він шістдесят тисяч війська
Повів з Московщини,
Ще й до того кілька тисяч
Повів з України.

Повів військо за Васильків,
За Буг переводить,
Незабаром і турецький
Дністер переходить.
І на турків попереду
Козаків пускає,
А сам собі з москалями
Ззаду підбігає.
І москалі підбігають,
Вперед поглядають,
Аж козаки-українці
Турків відбивають.
Аж козаки-українці
Турків відбивають
Та у місто Ставучани
Пашу заганняють.
Тоді Москва підступила,
Потік загатила
І турецької окопи
Раптом захопила.
І забрала срібло-злото,
Сорок дві гармати
І пустила українців
Турка доганяти.
І пігнались українці,
Шаблі погострили,
У Сороках по-козацькі
Люльки розпалили,
Під Хотиним із турками
Знову привітались,
А з Хотина аж у Ясси
З Мініхом забрались.
І затихла Туреччина,
І більше не билась,
І з Ганною-царицею
Миром помирилась.
Тоді Мініх до цариці,
Став її просити,
Щоби його на Вкраїні
Князем ізробити!
Лиш цариця не така-то,

Бірона спитала
І як сказав її Бірон,
Так і відказала.
"Мало, — каже, — пане, просиш —
Тільки України,
Ти просив би уже лучче
За раз Московщини".
Тоді Мініх повернувся...
За голову взявся...
"То бодай я собі, — каже, —
Порохом розпався,
Та бодай я, — каже, — сонця
Більше не побачив,
Щоби я вам, препоганим,
За се не віддячив!"
І все ходить коло двору,
Часу виглядає,
Аж тут йому, як на тее,
Ганна помирає.
Аж тут йому, як на тее,
Ганна помирає
Та дитину в повиточку
Царем зоставляє.
Та дитину в повиточку
Царем зоставляє,
А Бірона коло нього
В рядці зоставляє.
І знов Мініх не добуде
Ступня на Вкраїні,
А курляндський князь панує
На всій Московщині.
А курляндський князь панує
На всій Московщині
І царем собі царює
По всій Україні.
Дере гроші із міщанів,
Дере і з козаків,
Дере гроші із селянів,
Дере і з бурлаків.
Не питає, чи хто має
Звідки що давати;

А не даси — на морозі
Скаже танцювати.
А брат його препоганий
Що там виробляє!
В батька й мами середо дня
Дочок видирає.
Видирає дитя в мами
І замість дитяти
Заставляє бідну маму
Щенят годувати.
А лиш пікни на Бірона,
Тоді не допоможеш,
Хоч на дідьків хутір підеш,
Хоч голову зложиш.
Довго-довго Мініх мислив,
Довго-довго думав,
Далі мислі перемислив,
Думи передумав.
І приходить до рідної
Царевої мами
І говорить її живо
Сильними словами:
"Ціле царство у нас гине,
І цар у нас гине,
А чи ж мати свого сина
На муки покине?
Скажи, мати, тільки слово —
Бірона не стане,
І в годині ясне сонце
Наокола гляне".
І сказала йому слово
Царевая мати,
І пішов завзятий ворог
Бірона в'язати.
Заснув Бірон у покої
І гадки не має...
Троє жовнірів у нього
Варту відбуває.
Але Мініх показався:
"Ані з місця, люди!
Бо тепер у нас не Бірон,

А цариця буде!"
І вся варта ані з місця.
Бірон пробудився,
Але раптом у Мініха
В руках опинився.
Незабаром і Густава,
Його брата, взяли
І все царство з царем-сином
Матері віддали.
А Біронів потримали
В тюрмі цілу зиму
Та й післали до Сибіру
До міста Пелиму.
Тоді Мініх знов піднявся,
Розпускає крила,
Лиш царева його мати
Чогось не злюбила.
Лиш царева його мати
Чогось не злюбила
І тим себе і Мініха
Разом погубила.
Стали шведи та французи
По двору снувати,
Стали княжну Лизавету
Стиха підмовляти.
І на царство Лизавета
Серед ночі стала,
Царя, маму й його батька
В тюрму відіслала.
Царя, маму й його батька
В тюрму відіслала,
А Мініха до Пелима
На Сибір послала.

12-13 июня